

N:o 18.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 Maj 1884, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbanken.

Sedan Banko-Utskottet numera genomgått det för Riksbankens styrelse och förvaltning gällande reglemente samt jemväl förehaft till ompröfning nedanomförmälda af Herr *A. O. Wallenberg* vid innevarande riksdag väckta och till Banko-Utskottet hänvisade motioner om ändringar i sagda reglemente, får Utskottet härmed i den af reglementets nuvarande uppställning föranledda ordningsföljd till Riksdagen afgifva utlåtande och förslag i följande till bankoreglementet hörande frågor.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion, N:o 28, har Herr Wallenberg föreslagit, att såsom en följd af ett utaf honom likaledes väckt förslag om grundfondens höjande från 35 till 40 millioner kronor Riksbankens tillåtna sedelutgifningsrätt utöfver den metalliska kassan och å utrikes ort stående medel må bestämmas till 40 millioner kronor.

Såsom af motiveringen till sagda förslag framgår, synes motionären hafva utgått från det antagande, att Riksbankens af vissa kassa-tillgångar obetäckta sedelutgifningsrätt blifvit bestämd i sådant direkt samband med grundfonden, att båda städse skulle vara af samma storlek; och har motionären i detta afseende sannolikt blifvit missledd af den tillfälligheten, att så för närvarande är förhållandet. Enligt hvad

Fullmäktige i Riksbanken, i ärendet hörde, erinrat, hafva emellertid Riksbankens grundfond och sedelutgifningsrätt alldeles icke varit ställda i något sådant beroende af hvarandra, utan har så yäl den ena som den andra af dem varit underkastad förändringar och fått tillväxa i den mån å ena sidan Riksbankens egna ökade tillgångar dertill beredt tillfälle och å den andra rörelsens behof påkallat.

På sätt Fullmäktige derjemte anfört synes det äfven ligga i sakens egen rätt förstådda natur, att förändringar i sedelutgifningsrätten böra, såsom hittills skett, ställas i samband med och göras beroende af icke grundfondens, men väl inlösningsfondernas, d. v. s. metalliska kassans storlek. Då sålunda det af motionären antagna kausalsammanhanget mellan hans motioner om höjande af Riksbankens grundfond till 40 millioner kronor och bestämmande af sedelutgifningsrätten utöfver hvad som skall såsom kassa anses till samma belopp icke i verkligheten förefinnes och sålunda den af honom sjelf anförda grunden till det senare förslaget bortfallit, hafva Fullmäktige ansett detsamma så mycket hellre böra lemnas utan afseende, som någon höjning af Riksbankens sedelutgifningsrätt icke är för närvarande af något behof påkallad och under nuvarande förhållanden, så länge de enskilda bankerna åtnjuta en vidsträckt och ganska tänjbar rätt till utgifning af banksedlar, antagligen icke skulle af Riksbanken kunna användas hvarken till fördel för banken sjelf eller för allmänna rörelsen.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då en dylik nominal förhöjning af sedelutgifningsrätten skulle kunna befaras komma att på Riksbanken ställa stegrade anspråk i låneväg, dem Riksbanken icke skulle kunna tillmötesgå utan olägenhet eller utan våda för Riksbanken, föranlåtes Utskottet hemställa,

1:o

att Herr Wallenbergs nu ifrågavarande motion må af Riksdagen afslås.

I motion, N:o 30, i Första Kammaren har Herr Wallenberg tillstyrkt, »att ur bankoreglementet måtte borttagas bestämmelsen derom, att på folioräkning innestående medel skola anses och beräknas såsom Riksbankens utelöpande banksedlar».

I anledning häraf får Utskottet lika med Fullmäktige till en början erinra, att bankoreglementet icke, såsom i motionen anföres, stadgar, att på folioräkning innestående medel skola anses och beräknas såsom Riksbankens utelöpande sedlar, men väl att de skola anses utgöra en del af bankens sedelstock, hvilket stadgande står i sammanhang med bestämmelserna i reglementets § 6 mom. 3, som åter fastställa det belopp, hvarmed »sedelstocken» i sin helhet får öfverskrida de s. k. kassatillgångarne.

I motionen anföres vidare, att de i Riksbanken på folioräkning innestående medlen icke skulle förete någon häftig fluktuation i beloppen, samt att ur sådan synpunkt denna Riksbankens skuld icke kunde anses såsom en sedelskuld, änskönt den står till räkningshafvarens förfogande vid anfordran. Tvärtemot detta motionärens förmenande utvisa emellertid Riksbankens kassarapporter att folioräkningsmedlen i Riksbanken allt emellanåt vexla med betydliga belopp från den ena månaden till den andra. Sålunda utgjorde beloppet af dessa medel i April månad nästlidet år 15,11 millioner kronor, men nedgick under närmast följande månader så, att detsamma vid Juni månads utgång icke besteg sig till mer än 5,3 millioner kronor, höll sig derefter under Juli, Augusti och September månader vid närmare 7,5 millioner kronor, men hade vid Oktober månads slut ökats till 12 millioner kronor, från hvilket belopp det dock redan vid derpå följande November månads utgång nedgått till 8,4 millioner och utgjorde vid årsafslutningen fulla 11 millioner kronor. Orsaken till dessa kastningar i de på folioräkning innestående medlens storlek är att söka deruti, att Statskontoret och Riksgäldskontoret, hvilka verk äro de förnämsta räkningshafvarne, ryckvis än uttaga, än insätta stora belopp å denna räkning. Med afseende å detta förhållande och intill dess ändring derutinnan kan varda vidtagen synes det Utskottet betänkligt att icke intaga folioräkningsmedlen i beräkningen af bankens sedelstock, i följd hvaraf och då, på sätt ofvan förmålt, Riksbanken under nuvarande förhållanden icke har behof af eller kan med fördel använda den ökade sedelutgifningsrätt, som genom bifall till motionen skulle varda Riksbanken beredd, och deraf således icke kan hemtas anledning till borttagande eller ändring i den ifrågavarande bestämmelsen, Utskottet hemställer,

2:o

att denna Herr Wallenbergs motion icke må under nuvarande förhållanden af Riksdagen bifallas.

Vidare har Herr Wallenberg i motion, N:o 29, inom Riksdagens Första Kammare föreslagit, »det Riksdagen måtte besluta och låta i bankoreglementet intaga en så lydande föreskrift: Riksbankens guld-kassa, bestående af in- och utländskt guldmynt samt guld i Riksbankens eller myntverkets vård för Riksbankens räkning, må icke understiga tio millioner kronor, utan att Fullmäktige vidtaga åtgärder till guld-kassans förstärkande.»

Anmodade att öfver denna motion afgifva utlåtande, hafva Fullmäktige i Riksbanken anført, hurusom, sedan efter senaste mynt-reforms genomförande under flera år fortfarande starka tillströmningar i Riksbankens kassor af gammalt silfvermynt, hvarigenom metalliska kassan till ej obetydande del kom att utgöras af silfver, numera syn-tes hafva i det väsentligaste upphört och silfret blifvit från Riksbanken åter försåldt, hade, såsom af bankens rapporter och öfversigter visade sig, bankens metalliska kassa stadigt utgjorts af guld till fullt och för närvarande vida utöfver den af motionären föreslagna proportionen mot silfver. Förslaget kunde derföre visserligen icke sägas vara af något egentligt behof påkalladt; men då det å andra sidan icke heller kunde numera vålla de svårigheter eller olägenheter, som förut föran-ledt dess afböjande, tvekade Fullmäktige icke att nu tillstyrka införande i reglementet af ett stadgande i det af motionären antydda syftet, hvarigenom blefve faststæld en regel, som väl kunde antagas lända till ytterligare betryggande af sedelinvexlingens orubbade fortgång.

Med instämmande i hvad Fullmäktige sålunda anført hemställer Utskottet med anledning af Herr Wallenbergs nu omförmälda motion,

3:o

att § 13 i bankoreglementet må erhålla följande förändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 1. Riksbankens metalliska kassa må icke bibehållas vid lägre belopp än femton millioner kronor, *deraf minst 10 millioner kronor skola utgöras af guld.*

Mom. 2. Visar metalliska kassan *i sin helhet eller i afseende å den stadgade tillgången af guld* benägen-

Mom. 1. Riksbankens metalliska kassa må icke bibehållas vid lägre belopp än femton millioner kronor.

Mom. 2. Visar metalliska kassan benägenhet att nedgå till det här ofvan bestämda minsta belopp af femton millioner kronor, böra Full-

het att nedgå till här ofvan för mäktige i tid vidtaga de åtgärder
densamma bestämda minsta belopp, etc.
böra Fullmäktige etc. (lika med nu-
varande lydelsen).

Uti en inom Första Kammaren väckt motion, N:o 31, har Herr Wallenberg föreslagit, "att Riksdagen behagade besluta och i bankoreglementet låta intaga följande föreskrift:

1:o) att Riksbanken icke må taga folioavgift af dem, som önska hos Riksbanken öppna folioräkning; och

2:o) att det skall stå en hvar fritt att hos Riksbanken öppna folioräkning."

Hvad härvid först beträffar motionärens framställning i fråga om rätt för en hvar att hos Riksbanken öppna folioräkning, har Utskottet lika med Fullmäktige, som blifvit i ärendet hörde, skolat erinra derom, att enligt § 20 mom. 1 i bankoreglementet "af staten samt dess allmänna verk och kassor, bolag, som drifva bankrörelse och *andra, som sådant önska*, skall i Riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor emottagas och å räkning föras penningar, under förbindelse för Riksbanken att vid anfordran tillhandahålla räkningshafvaren hvad å räkningen inestår". Då sålunda den af motionären ifrågakända rättigheten redan finnes en hvar i bankoreglementet meddelad, hemställer Utskottet,

4:o

att hvad i punkten 2:o) af motionen blifvit föreslaget icke må föranleda någon åtgärd.

Vidkommande härefter motionärens yrkande att Riksbanken icke må tillåtas taga avgift för hållande af folioräkning, hafva Fullmäktige i sitt till Utskottet afgifna yttrande i frågan dels erinrat att enligt förenämnda § 20 i bankoreglementet sådan avgift för närvarande skall till belopp, som Fullmäktige ega bestämma, erläggas af hvarje räkningshafvare, med undantag af staten samt dess allmänna verk och kassor, dels ock uttalat den åsigt, att en sådan avgift otvifvelaktigt har sitt berättigande såsom en skälig, om ock ringa ersättning för det arbete, som med dessa räkningar är förenadt samt såsom angifvande den rätta synpunkten för folioräkningsrörelsen, som är att i Riksbanken emot-

taga i förvar andras medel. Då emellertid insättning i Riksbanken af medel på folioräkning under de senare åren uteslutande egt rum af statens verk samt af ett fåtal enskilda inrättningar och kassor, men den af motionären ifrågasatta förändringen möjligen skulle kunna till lättnad för rörelsen och omsättningen komma att befrämja förmedling genom Riksbanken af likvider mellan kassor och enskilde, hafva Fullmäktige för vinnande af ett så gagneligt mål ansett borttagande af den nu stadgade folioafgiften, hvilken för Riksbankens finanser icke har någon betydelse, vara önskvärdt och hemställt om en dermed öfverensstämmande förändrad lydelse af § 20 mom. 1 i bankoreglementet.

Och enär Utskottet vid detta ärendes behandling funnit sig, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, böra det väckta förslaget understödja, hemställer Utskottet lika med Fullmäktige,

5:o

att, med anledning af hvad Herr Wallenberg uti sin nu ifrågavarande motion under punkten 1:o) härofvan föreslagit, § 20 mom. 1 i bankoreglementet må erhålla följande förändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 1. Af staten samt dess allmänna verk och kassor, bolag, som drifva bankrörelse, och andra som sådant önska, skall i Riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor *afgiftsfrött* emottagas och å räkning föras penningar, under förbindelse för Riksbanken att vid anfordran tillhandahålla räkningshafvaren hvad å räkningen inestår.

För sålunda emottagna penningar erlägger Riksbanken ej ränta.

Mom. 1. Af staten samt dess allmänna verk och kassor, bolag, som drifva bankrörelse, och andra som sådant önska, skall i Riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor emottagas och å räkning föras penningar, under förbindelse för Riksbanken att vid anfordran tillhandahålla räkningshafvaren hvad å räkningen inestår; och skola, med undantag af staten samt dess allmänna verk och kassor, öfriga räkningshafvare erlägga den afgift för räkningens hållande, som af Fullmäktige bestämmes.

För medel, som å dessa räkningar inestå, erlägger Riksbanken ej ränta.

I öfrigt har Utskottet fogat anstalt derom att vid blifvande tryckning af reglementet det i noten till reglementets 4 § omförmälda beloppet af Riksbankens reserverade medel från 2,386,991 kronor 23 öre höjes med den af Riksbankens vinst för år 1883 för Riksbankens räkning enligt innevarande Riksdags beslut behållna andelen 1,331,747 kronor 9 öre till 3,718,738 kronor 32 öre; hvilket Utskottet funnit sig

6:o

böra för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 9 Maj 1884.

På Banko-Utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHJELM.